

opusdei.org

November i ljuset av många helgon

Som stjärnskott passerar helgonfesterna november månad. Deras flyktiga ljusspår väcker nyfikenheten på de kända liksom även de okända helgon, som inte högtidlighålls. En betraktelse av Josef Arquér

2015-10-31

Som stjärnskott passerar helgonen förbi oss i november. Efter den strålande glansen på Alla helgons dag visar deras märkesdagar bara ett flyktigt uppflammande sken. Alltför

kort för att med blicken fånga in deras karaktärer och bakgrund. Men tillräckligt långt för att få de aningslösa nyfikna, de som annars bara ser helgonen i en blek hänryckning, förväxlande lika varandra. Månadens helgon låter sig kännas igen genom mångfalden i deras ansiktsdrag, att de var människor av kött och blod, var och en på sitt sätt och var och en ett barn av sin tid.

Ur den påvliga svågerpolitiken

Karl Borromeus, vars minnesdag är den 4:e nov., var – ytligt sett – en produkt av nepotismen, alltså gunstlingssystemet, som blommade under 1500-talet. Enligt tidens oskick fick han redan vid sju års ålder tonsuren, som förde in honom i prästståndet. Med tio år blev han abbot, med prebende utan plikter. Men Karl avstod från sina inkomster för de fattigas skull. Han studerade

juridik i Pavia och blev doktor i både kanonisk och civil rätt. Några månader senare hämtade hans morbror, den nye påven Pius IV, den begåvade systersonen till Rom, utnämnde tjugoåringen till kardinal och nominell ärkebiskop av Milano. Karl var ännu varken präst eller biskop. Som närmaste medarbetare till påven ledde han den samlade utrikespolitiska stats – och kyrkopolitiken. Han blev föregångaren till dagens ”kardinalsstatssekreterare”.

Hans fromhet och fina känsla för värdighet och rättvisa skyddade honom från att som nepot vid det påvliga hovet missbruka sin ställning. Efter konciliet i Trient bad Karl enträget påven om att entlediga honom från kurian och sända honom till hans biskopsdöme i Milano, där han personligen ville genomföra konciliets beslut. När allt kom omkring hade ju konciliet särskilt

inskräpft biskoparnas residensplikt. Det var en märklig händelse för Milano, eftersom ingen biskop personligen residerat här på åttio år. Karls liv varade bara fyrtiosex år, från 1538 till 1584.

När Europa spirade

Den 7 november försätter oss i en annan historisk situation, från det kultiverade 1500-talet till det råa 600-talet. Det nordeuropeiska fastlandet var ett missionsmål för munkarna från Irland och England. De gick osystematiskt fram i sin iver att utbreda tron utan att bekymra sig om fasta strukturer. Men Willibrord, född i England men uppfostrad i ett irländskt kloster, gick till väga på ett annat sätt. Han förenade sin starka missionsiver med klok pragmatism. Han sökte skydd hos härskaren över Franken och såg till att skapa en nära förbindelse med Rom. Detta var basen för hans mission bland

friserna. Påven Sergius I vigde honom 695 till ärkebiskop av Utrecht. Tre år senare grundade Willibrord ett kloster i Echternach, som allt mer kom att bli centrum för hans missionsresor och utvecklades till en inflytelserik kulturell brännpunkt. Där dog han 739 och begravdes i sitt kloster. Det som sporrat honom är idag också bland andra förtecken aktuellt: nyevangeliseringen av Europa.

Också Sankt Martin var en europé *avant la lettre*. Ljusspåret av helgonet, som firas den 11 november, blir särskilt tydligt i seder och bruk. Han föddes omkring 316 i Ungern, växte upp i det italienska Pavia och var från och med sitt femtonde levnadsår yrkessoldat i den romerska armén liksom sin far, och som militärtribun ständigt på väg i det romerska riket. Vid stadsporten i Amiens delade den unge officeren sin vida soldatrock med en frysande

tiggare. Den senare biskopens av Tours välgärning griper oss även idag: att inte med en axelryckning gå förbi, utan ha ögon för nöden – också den andliga nöden – och kunna dela. I främmande länder men även framför den egna dörren.

Öppen för nya impulser

Helgonet som firas den 15 november var ingen riddare utan en tiggarmunk till fots. Albertus vandrade kors och tvärs genom Tyskland. Han dog 1280, nästan nittio år gammal. Vi kallar honom Magnus, den Store. Som ung, levnadsglad student hade han hört en predikan av en dominikan, som ville vinna unga människor för en ny väg i Kristi efterföljd. Denna nya väg, som dominikaner och franciskaner visade på, hade varken inom prästerskapet eller den världsliga offentligheten något gott rykte: alltför radikal. Därför utgick

varningar överallt för predikaren: Se upp, förförare! Även Albert var varnad. Han gick dit och lät sig fångas in.

Som professor umgicks Albert fullständigt otvunget med naturen. Det var så nytt, att en del ville se honom som en trollkarl och svartkonstnär. Han beskrev djur, byggde apparater och genomförde som den förste experiment. Hans resultat har forskningen naturligtvis sen länge gått om, men oförändrat nödvändig är hans gåva att kunna förena det forskande ögat med den häpna blicken. Har inte naturen idag blivit till rent och skärt råmaterial för våra begär? Den helige Albertus Magnus lär oss att i en tekniskt bestämd kultur förbli öppna för de frågor, som står bakom den rena tekniken, frågor om livets mening, om sanningen, om skönheten, ja, om människan själv.

Emanciperad kungadotter

Den 19 november firar vi den heliga Elisabeth av Thüringen. Hon föddes 1207 som dotter till kung Andreas av Ungern och Gertrud av Andechs. Med fyra år kom hon till hovet i Thüringen, med fjorton ”blev hon förmäld” som det står i källorna. Hov och politik tillät inte markisinnan någon emancipation. Och ändå emanciperade hon sig, tog avstånd från vanor, som var självklara i hennes förnäma omgivning. Hennes barmhärtighet mot de fattiga och sjuka tycktes för många överdriven, hennes utbrytning ur ståndsmässigheten och hennes kritik mot dåtidens sociala förhållanden verkade utmanande, ja aggressiv. Hon fann sitt självförverkligande i det att hon glömde sig själv och ägnade sig åt tiggarna och de utslagna. I dem såg hon Kristus.

Elisabeths man, markisen Ludwig, betalade sin hovstat och sina militäriska företag med skatt från sina undersåtar. De drevs in med arrenden och fogdar, som ofta lade på de små människorna ytterligare avgifter. Folkets elände stod i skriande kontrast till det yppiga livet vid hovet. Ludwig kunde inte ändra på någonting av denna tradition. Elisabeth var upprörd över allt detta. Enligt en samtida källa bestod hennes protest i "att hon, sittande vid sin makes sida, vid måltiderna avhöll sig från allt, som härrörde från skatter och indrivare. Hon åt ingenting, om hon inte visste, att det kom från hennes makes intäkter och rättmätiga egendomar. Så hände det ofta, att hon vid de överdådiga måltiderna plågades av hunger och törst. Men hennes make underrättade henne i hemlighet om från vilka gods de rätter, som bars fram, härstammade. Detta egendomliga och ovanliga

förhållningssätt drabbade henne själv och hennes make, genom att de utsattes för en öppet uttalad kritik, som de bar med stort tålamod. Hon själv avhöll sig inte bara från allt, som på ett otillbörligt sätt samlats ihop vad gäller ägodelar, utan sörjde också alltid för, att de som drabbats av stölder gottgjordes.

Slutligen, den 30 november aposteln Andreas. Det är ett helt annat sken – mäktigt och varaktigt. Ty Andreas blev som den förste kallad till apostel, drog med sig sin bror Petrus och förde honom till Jesus.

Stjärnfallets korta uppflammande gör oss hänförda. Hur mångfacetterade är inte helgonens ljusspår! En högt uppsatt morbror och hans skyddsling, den odöpte soldaten från landet, studenten som låter sig fångas av en människofiskare, markisinnan, som i

tjänst för de fattiga finner sig själv, aposteln...

Helgon som inte firas

Alla helgons dag den 1 november firade vardagens osynliga helgon. Dessa hos Gud fulländade obekanta, som i det vanliga yrkes – och familjelivet strävade efter heligheten, liknar stjärnskott, som förblir glanslösa och osynliga, när de på ljusan dag genomkorsar himlen. De är normalitetens okända helgon, som inte firas, de som upptäckt ”detta *gudomliga något* som innesluts i detaljer” – ”den gudomliga strålgans som glittrar i de mest vardagliga tingen”[1].

Den 28 november vänder vi oss åter mot dem, när vi tänker på, att påven Johannes Paulus II på denna dag 1982 inrättade Opus Dei som personalprelatur. Därmed var det även kyrkorättsligt en realitet, som den helige grundaren Josemaría

Esquivá i Guds ljus upptäckt på nytt för Kyrkans liv: en helighetens väg, hängivenheten till Gud, helt och fullt mitt i världen – som frukt av dopet och konfirmationen, som surdeg i samhällets jäsende bröd.

[1] Den helige Josemaría, *Predikan hållen på Navarra universitetets campus den 8/10 1967.*

.....

pdf | Dokument automatiskt skapad från <https://dev.opusdei.org/sv-se/article/november-i-ljuset-av-manga-helgon/> (2025-08-06)